
Ivan Koštiál – pozabljeni slovenski romanist

Agata Šega

Cobiss: 1.01

Prispevek predstavlja raziskovalno delo Ivana Koštiála na področju romanskega jezikoslovja, predvsem pa se posveča prispevkom, v katerih se je ta v slovenski romanistiki žal nekoliko spregledani avtor ukvarjal s slovensko-romanskimi jezikovnimi stiki.

Ključne besede: romansko jezikoslovje, slovensko-romanski jezikovni stiki, furlanščina, italijanščina

Ivan Koštiál – a forgotten Slovene Romance linguist

This article presents Ivan Koštiál's research in Romance linguistics. Special attention is devoted to the contributions in which Koštiál—who, unfortunately, was somewhat overlooked by Romance linguistics in Slovenia—deals with language contact between Slovenian and the Romance languages.

Key words: Romance linguistics, Slovenian-Romance language contact, Friulian, Italian

1 Ivan Koštiál in (romansko) jezikoslovje

1.1 V Sloveniji pogrešamo delo, ki bi vsebovalo splošen in celovit pregled dose-danje zgodovine nacionalnih jezikoslovnih raziskav v Sloveniji, prav tako vsaj do pred nedavnim ni bilo kaj dosti objavljenega o tem po posameznih jezikoslovnih smereh in ciljnih skupinah jezikov. Izjemo morda deloma predstavlja le zgodovina raziskav s področja slovenskega in slovanskega jezikoslovja, čeprav ni zbrana v kaki monografiji, temveč ji sledimo v razpršenih prispevkih po revijah in monogra-fijah, zlasti v izdajah, ki so posvečene posameznim jezikoslovcem – največkrat ob njihovih življenjskih jubilejih – in obletnicam raziskovalnih ustanov. Če pa pustimo ob strani slavistiko in slovenistiko ter se omejimo samo na raziskave drugih dveh v slovenskem jezikoslovju najpomembnejših ter najintenzivneje in najdlje preučeva-nih skupin indoevropskih jezikov, to je germanske in romanske, lahko ugotovimo, da je bilo stanje do pred nedavnim precej podobno, da pa se je v zadnjem času le iz-boljšalo: germanisti imajo od nedavnega na voljo zbornik »*Zur Linde hier, sich dort zur Eiche wende*«: *90 Jahre Germanistik an der Universität Ljubljana* (Miladinović Zalaznik – Samide 2010), romanisti pa monografijo *Romanistika na Slovenskem* (Skubic 2010) izpod peresa italijanista in hispanista Mitje Skubica, dolgoletnega

profesorja na Oddelku za romanske jezike in književnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Žal pa se obe navedeni deli vsebinsko omejujeta predvsem na zgodovino preučevanja obeh skupin jezikov na Univerzi v Ljubljani, zaradi česar je delo slovenskih jezikoslovcev zunaj tega okvira predstavljeno nekoliko manj podrobno oz. v nekaterih primerih niti ni upoštevano.¹

Za starejše obdobje preučevanja romanskih jezikov je v Skubičevem delu *Romanistika na Slovenskem* predstavljenih nekaj znanih osebnosti, vendar le takih, ki so delovale oz. ki so bile zaposlene na ljubljanski univerzi. Potemtakem lahko utemeljeno sklepamo, da obstaja kak jezikoslovec, ki bi si morda zaslužil obravnavo zaradi svojega prispevka k razvoju vede, a je zato, ker je deloval zunaj te ustanove, obravnavan le mimogrede ali pa sploh ne. Naj to prikažem na konkretnem primeru jezikoslovca in folklorista Ivana Koštiála, ki je v navedenem delu omenjen le enkrat, na strani 59, kjer lahko beremo, da so o furlanskem jezikovnem vplivu na slovenščino pred Franom Šturmom² »nekaj povedali že Schuchardt, Štrekelj, Koštiál«. Pa vendar vse priča o tem, da Koštiál v slovenski romanistiki ne igra tako postranske vloge, kot bi lahko sodili po tej zelo bežni omembi,³ že zato ne, ker je po mojih podatkih sploh prvi Slovenec, ki je objavil prispevek v najuglednejši mednarodni romanistični reviji *Zeitschrift für romanische Philologie*, in sicer že leta 1913.⁴

1.2 Preden podrobneje spregovorimo o Koštiálovih prispevkih s področja romanskega jezikoslovja in književnosti, bi se veljalo vprašati, kaj se je dogajalo in kakšno znanstveno vzdušje je sploh vladalo na graški univerzi, ko je Koštiál tam študiral, kateri jezikoslovci oz. raziskovalci so mu bili pri študiju in pozneje pri delu za zgled in katere ideje so ga pri tem vodile.

Vemo, da je Koštiál študiral dva semestra na Dunaju (1895/96), potem v Gradcu v letih 1896–1899, državni izpit iz klasične filologije in slavistike pa je opravil leta 1900. Njegovo bivanje na Dunaju ustreza času, ko je tam vodil tečaj slovenščine Karel Štrekelj, v Gradec pa se je vrnil nekaj mesecev prej, preden je

¹ Samo za primer: drugo od omenjenih del tako kljub širšemu naslovu pušča ob strani jezikoslovne raziskave, opravljene na visokošolskih ustanovah zunaj prestolnice, čeprav so se romanistične raziskave v univerzitetnem okviru uradno začele vsaj že leta 2000 z ustanovitvijo koprške Fakultete za humanistične študije, ki je leta 2003 postala del Univerze na Primorskem, zunaj nje pa že prej, saj se jezikoslovci na zahodu Slovenije in v zamejstvu že od vsega začetka ukvarjajo s slovansko-romanskimi, predvsem seveda slovensko-romanskimi jezikovnimi stiki, skrbijo pa tudi za zbiranje narečnega gradiva s tega področja, ki je izredno zanimivo tudi za romaniste.

² Romanistu Franu Šturmu, profesorju na Univerzi v Ljubljani, so posvečene štiri strani (Skubic 2010: 59–62).

³ Seveda ne smemo pozabiti, da Skubic o Koštiálu govori znatno obširneje v svojem delu *Slovenske jezikovne prvine v obsoški furlanščini* (Skubic 2006), kjer na več mestih navaja njegove ugotovitve. O tem še v razdelku 3 tega prispevka.

⁴ V članku je predlagal etimološki razlagi za dve furlanski besedi (prim. Koštiálov prispevek v reviji *Zeitschrift für romanische Philologie* 1913; o njegovi vsebini gl. razdelek 2.5). Prva naslednja objava slovenskega avtorja v tej reviji je sledila šele 15 let pozneje (prim. Šturm 1928).

Štrekelj prišel tja predavat. Štrekelj je namreč v poletnem semestru študijskega leta 1896/97 po posredovanju Gregorja Kreka dobil v Gradcu mesto izrednega profesorja. Iz Koštiálove bibliografije lahko razberemo, da so bila področja njegovega delovanja v precejšnji meri enaka kot Štrekljeva: skupno jima je zanimanje za ljudsko slovstvo in za slovansko-romansko-germanske jezikovne stike, oba sta se ukvarjala tudi s furlanščino. Koštiál je s Štrekljem pozneje tudi sodeloval oz. dopolnjeval in nadgrajeval njegovo delo (gl. razdelek 3). V Koštiálovi zapuščini, kolikor je imamo na voljo v NUK-u, Štrekljevih pisem sicer ni, so pa v Štrekljevi zapuščini Koštiálova (Kropej 2001: 85). Vse kaže, da je nekdanji študent do profesorja gojil veliko spoštovanje in občudovanje, saj je v časopisu *Slovenski narod* objavil zapis ob njegovi petdesetletnici, v katerem ga je tako poveličeval, da je bilo neprijetno že samemu slavljencu.⁵ Gotovo so Koštiálu ustrezala tudi Štrekljeva politična stališča, ki so bila precej naprednejša od stališč drugega takratnega profesorja slovanske filologije slovenskega rodu na graški univerzi, Gregorja Kreka. Ta se je najprej sam zavzemal za to, da so Štreklju podelili profesorski naziv, vendar so se odnosi med njima prav kmalu ohladili in ostali taki do konca (Stanonik 2006: 182, z literaturo). Sicer pa je bil tudi Krek večplasten raziskovalec, ki se je ukvarjal tako z jezikoslovjem kot tudi s književnostjo in folkloristiko.

Na graški univerzi je takrat predaval eden najvidnejših romanistov tistega časa, hkrati pa izjemno široko razgledani splošni jezikoslovec Hugo Schuchardt (1942–1927), ena tistih oseb, ki je imela zelo velik vpliv na nadaljnji razvoj jezikoslovja, čeprav se nanj danes marsikdaj pozablja. Tudi pri nas je slabo znan, celo kot avtor dela *Slawo-deutsches und Slawo-italienisches*, prve monografije o slovansko-nemških in slovansko-romanskih jezikovnih stikih iz leta 1884, kjer seveda govori tudi o slovenščini (Schuchardt 1884). Gre za izredno pronicljivega jezikoslovca, ki je oral ledino na številnih področjih: kot originalni raziskovalec vulgarne latinščine, zlasti njenega samoglasniškega sistema, kot začetnik kreolistike in stičnega jezikoslovja ter kot predhodnik lingvistične geografije in idealističnega jezikoslovja. Zaradi vsega tega ga je Johannes Hubschmid v prispevku ob osemdesetletnici poimenoval kar »velik pionir« (*ein großer Bahnbrecher*).⁶ Poleg vsega drugega pa je bil Schuchardt ob Rudolfu Meringerju tudi eden od pobudnikov gibanja *Wörter*

⁵ O tem je potožil v pismu Luki Pintarju (Kropej 2001: 86).

⁶ (<http://schuchardt.uni-graz.at/files/wuerdigungen-und-nachrufe/hubschmied.pdf>) (dostop 29. 12. 2012). Kar žalostno je, da v prispevku Filozofska fakulteta Univerze Karla in Franca v času Gregorja Kreka (Höflehner 2006), objavljenem v posebni številki revije *Traditiones*, posvečene jezikoslovcu Gregorju Kreku, avtor o tem jezikoslovnem velikanu ne pove praktično ničesar, čeprav bi kaj takega več kot upravičeno pričakovali. Odpravi ga v nekaj skopih vrsticah, od njegovega jezikoslovnega delovanja omenja le sodelovanje z naravoslovci ob raziskavah fiziološke osnove govora (Höflehner 2006: 77–78). Še ena zamujena priložnost, da bi Slovenci izvedeli kaj o tem izjemnem jezikoslovcu, bralci zbornika o Gregorju Kreku pa o idejah in snovanjih, ki so oblikovala jezikoslovno stanje duha na Univerzi Karla in Franca v času Krekove profesure, kar bi bil gotovo osnovni namen članka s takim naslovom.

und Sachen,⁷ ki je zagovarjalo stališče, da je treba razvoj poimenovanj za predmet preučevati skupaj s poimenovanim predmetom, saj ta tvori nedeljivo celoto s poimenovanji. To gibanje je gotovo vplivalo na stanje duha, ki je vladalo na graški univerzi v Koštiálovem času in je tudi igralo odločilno vlogo pri takrat izredno živem zanimanju za raziskave besedja v povezavi s podrobnim preučevanjem značilnosti poimenovanih predmetov, ki sta se jim posvečala med drugimi tudi Schuchardt in Štreklj⁸ in s katerimi se je začel ukvarjati tudi Koštiál. Verjetno pa so takratni študentje vsaj deloma poznali tudi ostalo Schuchardtovo delo.⁹ Omeniti velja še, da je bil Schuchardt v pisnih stikih s Štrekljem, saj je v njegovi zapuščini ohranjenih devet pisem, v katerih mu slovenski jezikoslovec odgovarja na specifična vprašanja o slovanskem besedju, konkretno o slovenskem, čakavskem in ruskem. To število ni ravno veliko glede na število pisem, ki jih je Schuchardt prejel od številnih drugih jezikoslovcev, vendar je to razumljivo, saj je med njima prav gotovo prihajalo do neposredne izmenjave mnenj na fakulteti, verjetno pa sta gojila tudi zasebne stike. Očitno je bil Schuchardt družinski prijatelj ali vsaj znanec Štrekljevih, saj najdemo v njegovi zapuščini tudi tri pisma, naslovljena na Štrekljevo vdovo v letih 1912–1917.¹⁰

O srednja osebnost graškega primerjalnega jezikoslovja v tistem času je bil že omenjeni in ravno tako znameniti jezikoslovec Rudolf Meringer (1859–1931). Ni izključeno, da se je Koštiál z njegovim delom in idejami seznanil že na Dunaju, saj je bil Meringer tam v letih 1892–1899 izredni profesor za primerjalno slovnico indoevropskih jezikov. V Gradec je Meringer torej prišel v času, ko je Koštiál študij že zaključeval. Ker vemo, da je Koštiál obvladal sanskrt (Rožman 2010: 170), lahko domnevamo, da je poslušal tudi Meringerja, ki je po prihodu v Gradec postal redni profesor za sanskrt in primerjalno jezikoslovje ter preučeval zlasti germanske in italske jezike in vprašanja, povezana z glasovnimi in pomenskimi spremembami, s svojim delom *Versprechen und Verlesen* iz leta 1895 (ki ga je napisal s Karlom Mayerjem) s področja psiholingvistike pa je vplival celo na Freuda. Veliko je sodeloval

⁷ Leta 1909 sta skupaj ustanovila tudi istoimenski časopis, specializiran za tovrstne jezikoslovno-materialnokulturne raziskave.

⁸ Značilni so Štrekljevi rokopisi, kjer najdemo poleg poimenovanj za različne predmete materialne kulture običajno tudi risbe poimenovanih predmetov (prim. npr. reprodukcijo strani njegovega rokopisa v Kropelj 2001: 51), podobno tudi v pismih, ki jih je pisal Schuchardt, npr. v tistem z dne 20. 4. 1900, ki vsebuje tudi dve skici kmečkega orodja, imenovanega *srapča*. Prim. op. 10.

⁹ Znameniti jezikoslovec je na matični ustanovi nedvomno užival izredno velik ugled, saj so mu celo odobrili prošnjo, da mu ni treba prihajati predavat na fakulteto, temveč lahko študentje hodijo k njemu na dom – uradno zaradi šibkega zdravja, v resnici pa menda zaradi strahotne treme, ki ga je mučila med predavanji v predavalnici. Kot zelo ugleden meščan in dvorni svetnik pa je bil tudi sicer v Gradcu splošno znan. O vsem tem podrobneje Richter 1928 in Sebeok 1966.

¹⁰ S Schuchardtovo korespondenco sem se seznanila leta 2001 med enomesečnim bivanjem v Gradcu s štipendijo Avstrijskega inštituta za vzhodno in jugovzhodno Evropo, ko sem zbirala podatke o Schuchardtovih stikih s Slovenci. Schuchardtovo zapuščino hranijo na rokopisnem oddelku knjižnice Univerze Karla in Franca, njen popolni popis pa najdemo v Wolf 1993.

z znanimi romanisti, zlasti s Schuchardtom in Meyer-Lübkejem, in imel na romanistiko pomemben vpliv. Ukvarjal se je tudi s preučevanjem materialne, predvsem hišne kulture različnih narodov, v prvi vrsti Bosancev, Avstrijcev in Madžarov.¹¹ V Štrekljevi zapuščini najdemo tudi njegova pisma, kar priča o vsaj posredni povezavi med njim in Koštiálom (Kropej 2001: 85).

Univerza Karla in Franca v Gradcu je bila v tistem času izjemno kakovostna vseučiliška ustanova; na njej je poleg navedenih poučevalo še nekaj učenjakov svetovnega slovesa, med katerimi velja omeniti jezikoslovca Johannes Schmidta, albanologa Gustava Meyerja, klasičnega filologa Hermanna Bonitza in filozofa Alexiusa Meinonga. Ta generacija in vsaj še naslednja je bila vzgojena v duhu interdisciplinarnih študij, zato so bili njeni značilni predstavniki z znanstvenega vidika res »vsestransko razvite osebnosti«: po eni strani so bili jezikoslovci, ki pa se niso ukvarjali le s slovnico, temveč tudi z etimologijo, s filološkimi in dialektološkimi raziskavami, zbiranjem besednega gradiva in slovaropisjem ter s preučevanjem stikov med različnimi jeziki, po drugi strani pa so preučevali materialno in duhovno kulturo različnih ljudstev z etnološko-antropološkega vidika, pri čemer nikakor niso zanemarjali izsledkov zgodovinskih in arheoloških raziskav, če se niso že ravno sami ukvarjali z njimi, kar tudi ni bila redkost; za nameček so bili večkrat še poznavalci književnosti različnih narodov in obdobj in še kakih drugih umetnostnih zvrsti. To velja tako za Kreka in Štreklja kot še za nekatere druge slovenske znanstvenike tistega časa,¹² nedvomno pa tudi za Ivana Koštiála, kar je takoj jasno vsakomur, ki samo preleti njegovo bibliografijo.¹³

2 Koštiálovo ukvarjanje s posameznimi romanskimi jeziki

Ivan Koštiál se je kot jezikoslovec in poliglot ukvarjal seveda tudi z romanskimi jeziki. Po lastnih navedbah je »popolnoma« obvladal 12 jezikov, med katerimi je naštel od romanskih tudi francoščino in italijanščino, »delno« pa romunščino, furlanščino in španščino in še pet drugih neromanskih jezikov, skupaj torej osem (Rožman 2010: 170).¹⁴ Iz njegove bibliografije (Samec 2012) je razvidno, da je prevajal iz

¹¹ Heinz Dieter Pohl, »Meringer, Rudolf«, v: *Neue Deutsche Biographie* 17 (1994), 140sl. (<http://www.deutsche-biographie.de/pnd119265729.html>) (dostop 5. 1. 2013).

¹² Med take vsestranske učenjake bi lahko uvrstili še nekaj imen. Monika Kropej npr. v podobnem kontekstu omenja še Matijo Murka, Matijo Valjavca, Josipa Mala in Josipa Mantuanija (Kropej 2001: 46).

¹³ Naj to trditev ponazorim le z dvema primeroma: poleg najrazličnejših tem s področij jezikoslovja, literature in etnologije oz. folkloristike najrazličnejših jezikov in narodov se je Koštiál ukvarjal tudi s krajevno zgodovino in celo z glasbo, saj je leta 1937 objavil članek o novomeških meščanih 18. stoletja, objavljen v *Kroniki slovenskih mest*, in priložnostni zapis ob 150. obletnici Mozartovega *Don Juana* v reviji *Življenje in svet*.

¹⁴ Očitno je bil pri tem do sebe izjemno strog, saj je v nadaljevanju (razdelek 2.5) navedeno zanesljivo pričevanje, o tem, da njegovo znanje furlanščine nikakor ni bilo le »delno«. Poleg tega je pri naštevanju zagotovo pozabil omeniti vsaj dva jezika, kar ob tolikem številu niti ni čudno: gotovo slovaščino, o kateri je tudi pisal, in romski jezik, ki ga je obvla-

italijanščine in francoščine, vendar ne samo v slovenščino, temveč tudi v nemščino. V letih 1902–1909 je poučeval v Kopru, nato pa do leta 1919 v Gorici, torej je bil nedvomno v živem stiku ne samo z italijanščino, ampak tudi s furlanščino. Slednjo je obvladal do te mere, da jo je vsaj eden od njegovih korespondentov izbral za komunikacijo z njim, čeprav je bil skupni jezik obeh tudi italijanščina (prim. razdelek 2.5).

Naj za začetek še opozorim, da so prispevki Ivana Koštiála na področju romanistike prav tako kot tudi vsi drugi vsebinsko nadvse raznovrstni in raztreseni po različnih publikacijah. Njegove dejanske objave, v katerih se ukvarja le z romanskimi jeziki ali tudi z njimi, so razmeroma številne, vendar so nekatere od njih bolj poljudnega značaja, pri drugih gre pravzaprav le za zbirke besed in izrazov, ne pa toliko za njihovo jezikoslovno obravnavo. Ena od objav, ki bi lahko bila med pomembnejšimi, to ne more biti, ker je objavljena verjetno v bolj ali manj predelani obliki in pod tujim imenom; pod njo je namreč podpisan Karel Štrekelj (gl. razdelek 3). Nekateri prispevki so neobjavljeni in nedokončani ali pa obstajajo zgolj v zametkih in osnutkih, zaradi česar so še vedno zakopani v njegovi zapuščini in se z njimi pravzaprav doslej še nihče ni ukvarjal.¹⁵ Zato jih je kljub poznavanju številnih jezikov, v katerih jih je napisal in o katerih v njih piše, pravzaprav razmeroma težko predstaviti in oceniti na kratko, a hkrati celovito. Za zdaj lahko torej podam le kratek pregled, pravzaprav komentiran popis njegovega romanističnega delovanja po posameznih jezikih. Dodati velja še, da se je Koštiál imel za filologa – vsaj tako je pod rubriko »poklic« sam zapisal v zgoraj omenjenem dokumentu (Rožman 2010:170). Zato se ne gre čuditi, da se je kot pravi filolog ukvarjal ne le z različnimi jeziki, temveč tudi s književnostmi, od romanskih zlasti s francosko in furlansko. Njegovo literarno zanimanje se ne omejuje na področje ljudskega slovstva, ki mu je sicer namenjal največ pozornosti, temveč obsega tudi ukvarjanje z deli tako imenovane visoke književnosti in nekaj prevodov.

2.1 Romunščina

Romunščino je Koštiál obravnaval samo v dveh prispevkih. V prvem je predstavil besedje s področja spolnosti in skatologije, ki ga je zbral tako, da je sestavil vprašalnik in anketiral nekaj častnikov, rojenih govorcev romunščine.¹⁶ Drugi prispevek pa prinaša zelo splošen pregled slovanskih izposojenk v romunščini, ki so razporejene po pomenskih poljih, v katerih se pojavljajo, dodani so tudi številni primeri.¹⁷

dal dovolj dobro, da so se Romi že bali razkritja svojih prekupevalskih skrivnosti. To je povedala Irena Rožman na spominskem posvetu ob 60. obletnici Koštiálove smrti (Novo mesto, Knjižnica Mirana Jarca, 18. 12. 2009), izvedela pa je v telefonskem pogovoru od akad. Milka Matičetovega. Koštiál je pisal tudi o romskem erotičnem besedju, v njegovi zapuščini pa najdemo kar precej gradiva o romskem jeziku.

¹⁵ Pri tem velja izvzeti le etimologije iz njegovega rokopisnega etimološkega besednjaka, ki je bil od devetdesetih let 20. stoletja upoštevan pri izdelavi *Etimološkega slovarja slovenskega jezika* (vsega skupaj 4 navedki).

¹⁶ Rumänisches (Walachisches oder dakoromanisches) sexuell-skatologisches Glossar, *Anthropophyteia* 9 (1912), 82–88.

¹⁷ Nekaj o Rumunih, *Slovenec: političen list za slovenski narod* 44 (1916), št. 264 (17. 11.), 2 (<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-FS5CEOL3>) (dostop 28. 12. 2012).

Večina besed, ki jih navaja, so samostalniki, omenja pa tudi nekaj glagolov, pridevnikov in prislovov. V skladu z naravo časopisa *Slovenec*, v katerem je bil članek objavljen, gre seveda za bolj poljuden zapis, namenjen v informacijo široki publiki, zato so romunske izposojenke zapisane v prilagojeni grafiji, da jih slovenski bralec lažje prepozna, npr. *jubi* namesto *iubi* »ljubiti«. Vendar pa je zapis vendarle nastal na znanstvenih osnovah, saj v njem povzema mnenje znanega romunskega romanista starejše generacije Heimanna Tiktina iz prvega zvezka Gröberjevega dela *Grundriss der romanischen Philologie*, takratnega vademekuma vsakega romanista, in navaja nekaj podatkov iz tega dela.¹⁸

2.2 Francoščina

Koštiál je prevajal iz več jezikov v slovenščino in tudi iz slovenščine v druge jezike, predvsem v nemščino. Poleg prevajanja folklorističnih besedil se je kot velik ljubitelj in poznavalec literature lotil tudi slovenjenja visoke književnosti in tako je med drugim nastal prevod Molièrovega dela *Jurij Tepček ali osramočeni zakonski mož*, ki ga danes poznamo predvsem pod naslovom *George Dandin ali Kaznovani soprog*.¹⁹ Koštiálov *Jurij Tepček* se je kljub obstoju Vidmarjevega prevoda in težki dostopnosti knjige, ki je bila izdana leta 1935 v samozaložbi in se je menda ohranila le v nekaj izvodih,²⁰ po ljudskih odrih igral še dolgo²¹ in očitno še vsaj do nedavnega.²² Zato se velja vprašati, če to ne pomeni morda, da je igra v Koštiálovem prevodu bolj uprizorljiva, bolj »ljudska« kot v poznejšem prevodu Josipa Vidmarja iz leta 1956 (Molière 1956; 1973). To bi seveda skoraj težko verjeli, preveriti bi se dalo le z natančno primerjavo obeh prevodov. Že takoj pa lahko ocenimo, da je Koštiálov prevod naslova s tega vidika bolj všečen, saj je ime glavnega junaka podomačil.²³

¹⁸ Gustav Gröber (ur.), *Grundriss der romanischen Philologie* I, Straßburg: Trübner, 1888.

¹⁹ Izvirni francoski naslov je *George Dandin ou le Mari confondu*; delo je nastalo leta 1688.

²⁰ Tiskala jo je sicer Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani, kot kraj izida pa je navedeno Novo mesto (Samec 2012).

²¹ In to kljub Viktorju Smoleju, ki je v publikaciji *Prosvetni oder: priloga Vestnika prosvetne zveze v Ljubljani* za marec in april 1942 na str. 13 v svojem zapisu z naslovom »Trije največji francoski dramatik« med slovenskimi prevodi Molièrovih del sicer omenil tudi Koštiálovega, a ob tem opozoril, da *Jurij Tepček* »za ljudske odre zaradi svoje morale ni primeren« (<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-8WMUT7YU>) (dostop 28. 12. 2012).

²² Kulturno društvo Lojze Avžner iz Zgornje Ložnice v občini Slovenska Bistrica jo je npr. igralo še v devetdesetih letih prejšnjega stoletja (<http://www.kud-lojzeavzner.com/100/default.asp?VsebinaID=3>) (dostop 26. 12. 2012).

²³ Tudi s stališča prevodne ustreznosti je pridevnik *confondu* ob samostalniku *mari* primernejši kot pri Vidmarju, saj ta pretekli deležnik glagola *confondre* očitno ni rabljen v pomenu 'kaznovati'. Glavni junak bi bil moral najprej nekaj zagrešiti, da bi si zaslužil kazen, kaj takega pa iz vsebine dela ni razvidno. Poleg tega 'kaznovati' ne ustreza prav nobenemu od devetih pomenov, ki jih francoski leksikologi navajajo za *confondre* (*Le Petit Robert: dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*, Paris: Le Robert, 2012), pač pa je eden od njih »réduire (qqn) au silence, en lui prouvant publiquement son erreur, ses torts« 'utišati nekoga tako, da mu javno dokažemo zmotno, napake' in tudi »rendre confus«, izglagolski pridevnik *confus* pa srečamo v istem slovarju z glavnim

Iz poročila o izidu knjige v časopisu *Slovenec* se da razbrati, da je Koštiál prevodu dodal svoje Pripombe, v katerih govori o dotedanjih prevodih Molièra in »razbira jezikovni prevod Frankopanovega fragmenta, kot je ohranjen v dunajski dvorni knjižnici«, kar utegne po mnenju avtorja članka slovenske književne zgodovinarje in jezikoslovce zanimati prav tako kot sam prevod.²⁴

Dva krajša Koštiálova prispevka s področja francoske književnosti sta posvečena glavnemu in naslovnemu junaku romana *Jean Sbogar* francoskega pisatelja Charlesa Nodiera iz leta 1818, posnetemu po resnični osebnosti Slovenca Ivana Žbogarja, na katerega je Nodier naletel oz. zanj izvedel med svojim bivanjem v naših krajih.²⁵ Med branjem romana *M. Choublanc à la recherche de sa femme*, enega od manj znanih izpod peresa Paula de Kocka, takrat precej branega francosko pišočega belgijskega pisatelja, je Koštiál naletel na mesto, kjer je Nodierov junak slovenskega rodu omenjen kot pregovorni zgled požrtvovalnosti in nesebičnosti v isti sapi ob Aristidu in Piru, ki jima ti značilnosti v izobilju pripisuje že zgodovinsko izročilo. Kratka prispevka, čeprav zanimiva, ker vsebujeta avtentično pričevanje o recepciji romana *Jean Sbogar*, pa zaradi svoje obrobnosti vendarle nista toliko pomembna za stroko kot za razumevanje Koštiálove osebnosti in njegovega načina dela, saj nam ga osvetlita kot človeka in kot raziskovalca. Dejstvo, da je Slovenec Jean Sbogar oz. Ivan Žbogar omenjen v isti vrsti z dvema tako slovitima zgodovinskima osebnostma, ga je namreč tako vznemirilo, da je ne le začutil potrebo, da slovensko javnost o tem obvesti, kar je storil že s prvim od obeh zapisov, objavljenim 9. 1. 1907 v *Slovenskem narodu*,²⁶ temveč je še naprej raziskoval in poglobljal vedenje o tem. Drugi prispevek, objavljen v *Soči* čez slab mesec,²⁷ namreč jasno priča, da je v tem obdobju nekatere podatke dopolnil in druge popravil, poleg tega pa si je vmes priskrbel francoski izvirnik de Kockovega romana, ki ga je ob pisanju

pomenom »qui est embarrassé par pudeur, par honte«, kar lahko poslovenimo le z 'osramočen'. Pridevnik *confus* izhaja etimološko iz *confusus*, organsko razvitega preteklega deležnika glagola *confundere*, medtem ko je *confondu* analoški pretekli deležnik, ki je nastal naknadno iz nedoločnika na podlagi podobnih preteklih deležnikov drugih glagolov tretje latinske spregatve. Nič čudnega ni, da se je Koštiál, ki je bil po osnovni izobrazbi klasični filolog, te povezave zavedel, medtem ko je Vidmarju ostala prikrita. Aleš Berger je v novem prevodu, ki ga je pripravil za postavitev v Gledališču Koper leta 2011, naslov prevedel kot *George Dandin ali pretentani soprog*. Pridevnik sicer logično izhaja iz vsebine dela, vendar glagol *confondre* v nobenem od francoskih pomenov ne ustreza slovenskemu glagolu *pretentati*.

²⁴ Molière: Jurij Tepček, *Slovenec: političen list za slovenski narod* 58 (1935), št. 250a (30. 10), 5. Ime avtorja ni razvidno, navedeno je le s šifro [dt] na koncu članka, pri čemer gre verjetno za kratico (<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-DYWY3MLT>) (dostop 3. 1. 2013).

²⁵ Po nekaterih podatkih naj bi se bil Nodier celo osebno srečal z »blagodušnim rokovnjačem« (izraz je Koštiálov), ki mu je navdihnil Jeana Sbogarja (Smolej 2008: 60–62).

²⁶ *Slovenec* Francozom zgled značajnosti in nesebičnosti, *Slovenski narod* 40 (1907), št. 260 (9. 11.), 4. (<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-EUVFYBBU>) (dostop 28. 12. 2012).

²⁷ Ivan Žbogar, *Soča* 37 (1907), št. 138 (3. 12.), 3 (<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-B3NJ5DVU>) (dostop 5. 1. 2013).

prvega zapisa po lastnih besedah poznal le po nemškem prevodu. Te podrobnosti potrjujejo Koštiálovo domoljubje in njegov narodni ponos, za kar imamo tudi druga pričevanja (Rožman 2010), hkrati pa seveda kažejo na precejšnjo mero za njegovo generacijo tako značilne, danes pa med nekaterimi jezikoslovci precej po nepotrebnem omalovaževane filološke akribije, virusa, ki v razumnem odmerku za raziskovalca nikakor ni škodljiv. V prvem prispevku se avtor tudi zavzema za ponatis slovenskega prevoda Nodierovega dela iz leta 1886,²⁸ do katerega sicer nikoli ni prišlo, pač pa je leta 1932 izšel nov prevod tega dela.²⁹

V naslednjem prispevku, ki ga je gotovo treba omeniti, če govorimo o Koštiálovem ukvarjanju s francoščino, razpravlja o prevodu več Prešernovih, nekaj Gregorčičevih in ene Jenkove pesmi v ta jezik.³⁰ Pri tem pa ne gre le za priložnostni zapis ob izidu knjižice z naslovom *Rêves & glanes*,³¹ ki jo je napisal Francoz L. C. Meurville leta 1919 po daljšem bivanju v Ljubljani, objavil v njej nekaj svojih prevodov slovenske poezije in jim dodal nekaj lastnih pesniških stvaritev. Koštiálov zapis je pravzaprav prevodna in literarna kritika Meurvillovega delca, v kateri njegove prevode načeloma sicer pohvali – med drugim tudi zaradi posrečenega izbora pesmi, ki pa ga je, kot se zaveda in piše tudi Koštiál, Francozu pomagal opraviti Župančič. Koštiál sicer izraža izrecno željo, da bi prevajalec s prevajanjem slovenskih pesmi v francoščino še nadaljeval, pa vendar ob tem ne pozabi opozoriti na nekatere napake, zlasti na tistih mestih, kjer je Meurvillov prevod ne le neblagoglasen, temveč celo napačen, zaradi česar zamegljuje ali spreminja pomen izhodiščnega besedila. Do Meurvillove lastne poezije, ki očitno ni bila vredna kdo ve kaj, pa je Koštiál neprizanesljiv in jo kar pošteno okrca. Ta podrobnost je zanimiva, ker jasno razkriva Koštiálov značaj: preprosto si ne more kaj, da ne bi povedal resnice.

Naj omenim še zanimivost z začetka besedila, ki sicer ne spada zgolj na področje ukvarjanja z romanskimi jeziki: preden se je Koštiál lotil razpravljanja o konkretnem prevodu, je podal pregled vseh dotlej znanih predstavitev Prešerna v najrazličnejše jezike. Omenja prevode v dva romanska jezika, namreč italijanščino in furlanščino, ob tem pa še v češčino, nemščino, hrvaščino, ruščino, srbsščino, švedščino, ukrajinščino, poljščino, bolgarščino in madžarščino z natančnimi podatki o objavah. Iz zapisa se da razbrati, da je Koštiál, kot je zanj značilno, vse te prevode razen madžarskega, za katerega sam pravi, da je zanj izvedel iz druge roke, prebral. Ker jih je dobro razumel, je lahko tudi ugotovil, koliko so vredni, o čemer pričajo opazke o njihovi kakovosti, ki jih navaja v nekaterih primerih.

2.3 Okcitanščina

V Koštiálovi zapuščini je v dveh razdelkih z naslovom Stara in nova provansalsščina (mapi XII in XXIV) mogoče najti štiri separate o okcitanščini – gre za jezikoslovne prispevke nemško pišočin avtorjev iz časa okoli leta 1900 – in 121 lističev z raznimi

²⁸ Ljubljana: Narodna tiskarna 1886; prevajalec je Josip Kržišnik.

²⁹ Gorica: Sigma, 1932; prevajalec F. Robar.

³⁰ Prešeren in Gregorčič v francoščini, *Dolenjske novice* 25 (1919), št. 17 (24. 4.), 66–67 (<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-JCYCVWJO>) (dostop 5. 1. 2013).

³¹ V slovenščini nekaj takega kot Sanje in paberki.

beleškami iz tega jezika, kar pomeni, da se je zanimal tudi za jezikovno stanje južno od Loare, čeprav o tem ni nikoli nič objavil. Podrobnejši pregled teh zapiskov kaže, da njihov pretežni del predstavlja eno enoto, ki obsega okoli 100 zelo gosto popisanih lističev formata približno 10 × 15 cm. Na prvi strani je zapisan naslov *Novoprovansalsko-nemški žepni slovar*, ob njem pa zapis, iz katerega izvemo, da je slovar nastal na osnovi dveh del okcitanškega pesnika, utemeljitelja modernega knjižnega jezika in nobelovca Frédéric Mistrala (1830–1914).³² Vse kaže, da je slovarček sestavil Koštiál, in sicer z izpisovanjem iz Mistralovih besedil, saj je iz izpiskov razvidno, da je besede na lističe vnašal v več fazah z različnimi pisali in barvami črnila. Njegova zapuščina dokazuje, da je pripravljaj gradivo za slovarje več manj znanih jezikov, tako albanskega in romskega, pa tudi furlanskega (gl. razdelek 2.6).

2.4 Italijanščina

S knjižno italijanščino se Koštiál ni nikoli ukvarjal, ampak ga je zanimala beneščina, pravzaprav izključno tista, ki se govori na področju Istre, zlasti seveda njeno besedje in frazeologija in pa ljudsko slovstvo. Po en prispevek je posvetil pregovorom,³³ ugankam³⁴ in ljudskim pesmim³⁵ z erotično in podobno vsebino, dva pa erotičnemu in skatološkemu besedju istrske italijanščine.³⁶ Za jezikoslovce sta zanimiva le slednja dva, v katerih obravnava različne narečne izraze za 'vulva', 'penis', 'javna hiša' in sorodne pomene ter dodaja komentarje, ki opozarjajo na njihovo rabo v prenesenem pomenu in v stalnih besednih zvezah. Večina teh zapisov je nastala v času, ko je Koštiál še učil na učiteljišču v Koprju, dva pa nekoliko pozneje, leta 1912, ko je poučeval v Gorici. Na področju folkloristike se je udejstvoval tudi kot prevajalec, saj je iz italijanščine v nemščino prevedel delo Italijana Raffaella Corsa o spolnem življenju Italijanov v Kalabriji.³⁷ Raffaele Corso v nekrologu Ivanu Koštiálu³⁸ sicer omenja nekaj manjših prevajalskih težavic, ki jih je imel Koštiál pri tem delu, ven-

³² V izvirniku: *Neuprovenç.-deutsches Taschenwörterbuch (auf Grund von Fr. Mistrals »Mireio« und »Lou pouèmo dóu Rose«)*. Navedeni besedili, iz katerih je Koštiál izpisoval, sta Mistralovi daljši pesnitvi iz let 1859 in 1897; prvo od njiju imajo literarni zgodovinarji za najpomembnejše pesnikovo delo. Romanistika danes namesto izrazov nova in stara provansalsčina uporablja krovno poimenovanje za obe fazi razvoja tega jezika, to je okcitanščina, izraz (stara) provansalsčina pa se tradicionalno še pojavlja za srednjeveško okcitanščino, predvsem za jezik trubadurske poezije.

³³ Italienische Sprichwörter aus dem Küstenlande, *Anthropophyteia* 9 (1912), 475–478.

³⁴ Erotische und verwandte Rätsel aus Istria, *Anthropophyteia* 6 (1909), 413–417.

³⁵ Italienische Lieder aus dem österreichischen Küstenlande, *Anthropophyteia* 9 (1912), 466–467.

³⁶ Aus dem erotischen und skatologischen Wortschatz der Italiener in Istrien, *Anthropophyteia* 5 (1909), 13–16; Nachträge zum erotischen und skatologischen Wortschatz der Italiener in Istrien, *Anthropophyteia* 6 (1909), 32–33.

³⁷ Raffaele Corso, *Das Geschlechtleben in Sitte, Brauch, Glauben und Gewohnheitsrecht des italienischen Volke: Erhebungen und Forschungen*, Nicotera: Im Selbstverlage des Verfassers, 1914 (<https://ia600409.us.archive.org/27/items/DasGeschlechtlebenInSitte-BrauchGlaubenUndGewohnheitsrechtDes/>) (dostop 5. 1. 2013). O njunem sodelovanju gl. Matičetov 1991.

³⁸ Ivanu Koštiálu v spomin, *Slovenski etnograf* 20–21 (1951), 390–392.

dar jih opraviči s težavnostjo narečnih besedil, v splošnem pa se o njegovem delu izraža zelo pohvalno. V Koštiálovi zapuščini je ohranjenega še nekaj italijanskega narečnega gradiva v obliki izpisov iz raznih slovarjev in priročnikov tistega časa, npr. iz Zaunerjeve *Romanische Sprachwissenschaft* iz leta 1900, vendar so ti zapiski delno stenografirani in zato brez znanja stenografije pravzaprav nedostopni.

2.5 Furlanščina

Od romanskih jezikov se je Koštiál pravzaprav največ ukvarjal s furlanščino. Poleg nekaj prispevkov s področja stičnega jezikoslovja, v katerih se ukvarja s slovenizmi v furlanščini (gl. razdelek 3), je med njegovimi objavljenimi zapisi s tega področja gotovo najpomembnejši prispevek, v katerem predstavlja svoja etimološka predloga za furlansko *sedón* s pomenom 'žlica' in *altiiùl* z različicami in s pomenom 'otava'.³⁹ Prvo izvaja iz neizpričane izpeljanke **exedónem* iz glagola *exedere*,⁴⁰ druga pa po njegovem mnenju izvira iz ravno tako nepotrjene izpeljanke **altiiòlu(m)* kot manjšalnice iz **altilis*, ki je tudi sam manjšalna izpeljava iz *altus*. Vendar italijanskim etimologom, ki so sestavljali furlanski etimološki slovar *Dizionario etimologico-storico friulano* (DESF), ta prispevek očitno ni bil znan, saj ga v ustreznem geslu (DESF 1: 54–55) ne navajajo, in to kljub temu, da je bil objavljen v reviji *Zeitschrift für romanische Philologie*, ki je bila že takrat in je še danes ena najkakovostnejših in najbolj znanih romanističnih znanstvenih publikacij, in kljub temu, da je obe etimologiji upošteval Wilhelm Meyer-Lübke v svojem slovarju romanskih jezikov v geslih *exedo*, *-ōne* (REW 3000a) in *altiiòlum* (REW 385a), pri čemer v obeh primerih navaja ime avtorja etimoloških predlogov.⁴¹

Že po površnem pregledu Koštiálovih dveh etimologij lahko ugotovimo, da je etimološki predlog za *altiiùl* videti bolj utemeljen in podprt tudi s pomenskimi vzporednicami iz drugih jezikov, medtem ko je tisti za *sedón* nekoliko problematičen. Če bi beseda res izhajala iz **exedōne(m)*, bi v furlanščini namreč pričakovali samostalnik moškega spola, ne pa ženskega. Danes furlanski etimologi soglašajo, da *sedon* ni iz latinščine podedovana beseda, temveč germanizem. Besedo namreč izvajajo iz nepotrjenega poznolat. **scetone(m)*, to pa iz got. **skaithō* 'lesena kuhalnica'.⁴²

S furlanščino se je Koštiál ukvarjal predvsem kot jezikoslovec-folklorist, ki so ga zanimali ljudski izrazi, povezani s spolnim življenjem, in kletvice. Šest od osmih prispevkov, ki jih je objavil v reviji *Antropophyteia*, je bolj etnoloških; v njih

³⁹ Friaulische Etymologien: 1. Friaul. *šedónj*; 2. Friaulisch *altiiùl*, *antiùl*, *artiùl*, *antivó^ol*, *Zeitschrift für romanische Philologie* 37 (1913), 93–94. Ob tem velja opozoriti na napako v *Slovenskem biografskem leksikonu* 1: 537, kjer je ob naslovu tega Koštiálovega članka zapisana napačna letnica 1912.

⁴⁰ Glagol je seveda tvorjen z s predlogom *ex* 'iz' pred *edere* 'jesti'.

⁴¹ Pod geslom REW 3000a resnici na ljubo sicer narobe, z zapisom priimka kot »Koštiol«.

⁴² Z ohranjanjem ženskega spola kot pri germanskih samostalnikih na *-o*. O tem A. Zamboni, *Di alcuni continuatori mediani del germ. *skaitho* 'mestolo, cucchiaio', *L'Italia Dialettale* 47 (1984), 311–315; M. Cortelazzo – C. Marcato, *I dialetti italiani: dizionario etimologico*, Torino: UTET, 1998, 396. Za informacijo o tem in za bibliografske podatke se zahvaljujem dr. Francu Fincu z Univerze v Vidmu.

piše o ljudskem izročilu, povezanem s spolnostjo, spolnimi boleznimi, nosečnostjo in rojstvom. Jezikoslovna prispevka sta le dva: eden posega na področje furlanskega erotičnega besedja,⁴³ v drugem pa obravnava furlansko erotično frazeologijo.⁴⁴ Koštiál je preučeval ljudska besedila, ki bi utegnila vsebovati kar največ takih izrazov. Od tod izvira njegovo veliko zanimanje za furlanske vilote, kratke, večinoma štiri-vrstične pesmice, pogosto z ljubezensko in celo erotično vsebino. Plod njegovega ukvarjanja s to slovstveno zvrstjo sta še dva prispevka, od tega ena knjižna ocena⁴⁵ in en članek.⁴⁶ Ocena se nanaša na delo, ki je bilo mišljeno kot nekakšen dodatek za sladokusce k zbirki furlanskih vilot Valentina Ostermanna:⁴⁷ najbolj žgečkljive vilote, ki v običajni izdaji nikakor ne bi mogle ugledati luči sveta, je zbiralec natisnil v omejenem številu 50 izvodov. Knjiga je bila seveda zelo težko dosegljiva, zanimanje pa verjetno temu primerno veliko, zato je Koštiál knjižno oceno zasnoval tako, da je v njej bralcem revije *Anthropophyteia* ponudil čim več izvirnega besedila, menda kar polovico vseh vilot iz Ostermannove zasebne publikacije (Randolph 1992: 933), svoj komentar pa omejil na minimum. V članku pa je objavil nekaj vilot, ki jih je zbral na terenu sam in prej še niso bile natisnjene (Randolph 1992: 933). Naj med njegovimi furlanskimi objavami omenim še zelo kratek prispevek, ki prinaša pet pregovorov v muglizanščini, se pravi stari furlanščini v Miljah, kjer se od zadnjega desetletja 19. stoletja govori beneško.⁴⁸

V Koštiálovi korespondenci najdemo potrdilo, da so bile njegove objave o furlanskem besedju in folklori med Furlani izredno slabo poznane, skoraj bi lahko rekli neznane. To ni prav nič čudnega glede na dejstvo, da so izšle v reviji *Anthropophyteia*, ki niti ni bila v redni prodaji, temveč je izhajala le v 100 izvodih, namenjenih izključno znanstvenikom, kakor lahko beremo na prvi strani vsake številke, in za nameček še v nemščini. Kljub temu ti zapisi niso mogli uiti ostremu strokovnemu očesu Giovannija Battista Corgnalija (1887–1956), dolgoletnega ravnatelja mestne knjižnice v Vidmu. Med Koštiálovimi pismi namreč najdemo dve iz leta 1935, napisani v italijanščini in opremljeni z glavo mestne knjižnice iz Vidma, s katerima se nanj obrača ta izredno razgledani bibliotekar, sistematični zbiralec

⁴³ Zum erotischen Wortschatz der Friauler, *Anthropophyteia* 5 (1908), 16–18. V tem prispevku navaja različne furlanske besede za pomene 'penis', 'moda', 'vagina', 'zadnjica' in 'prostitutka', na kratko pojasnjuje njihov izvor in navaja stalne besedne zveze, v katerih se uporabljajo, tako npr. *avê un sol cojôn cul so ami* 'biti si zelo blizu s prijateljem, biti kot eno'.

⁴⁴ Friaulische Sprichwörter und sprichwörtliche Redensarten, *Anthropophyteia* 8 (1911), 387–391. Prispevek prinaša 59 rekov in pregovorov s področja erotike in skatologije, npr. *Cui che nol trombe, l'e muart*, dobesedno »kdor ne trobenta, je mrtev« (rabljeno kot šalji-vo pojasnilo, kadar komu v družbi uide kaj ne preveč blago dišečega).

⁴⁵ V. Ostermann: Villotte friulane – Appendice, Udine 1892, VII, 47sl., *Anthropophyteia* 6 (1909), 469–482.

⁴⁶ Erotische und skatologische Schnadahüpfeln (vilótis) aus Friaul / Gesammelt und übersetzt von Ivan Koštiál, *Anthropophyteia* 6 (1909), 389–396.

⁴⁷ Valentino Ostermann, *Vilotte friulane*, Udine: Domenico del Blanco, 1892.

⁴⁸ Sprichwörter im Folklore von Muggia (Istrien), *Anthropophyteia* 6 (1909), 406. Pregovore je našel v delu *Reliquie ladine* Jacopa Cavallija iz leta 1893.

furlanskega besedja, onomastike in na splošno vsakršnega gradiva, ki bi lahko kakor koli prispevalo k poznavanju jezika in življenja v Furlaniji, in pisec dela *Il catalogo bibliografico generale friulano* iz leta 1928. Izraža veliko spoštovanje do njegovih prispevkov v reviji *Anthropophyteia* in željo, da bi Koštiál, če je le mogoče in seveda za plačilo ali v zameno za furlanske knjige po svoji izbiri, mestni knjižnici v Vidmu poslal kake separatne izvode teh prispevkov, ki jih morda še hrani doma. Do tega, kot vse kaže, ni prišlo, če pa je, je gradivo bodisi ostalo pri Corgnaliju bodisi se je izgubilo, saj Mestna knjižnica Vincenza Joppija v Vidmu nima v katalogu nobenega zadetka na iskanje »Koštiál« oz. »Kostial«. Spletni katalogi italijanskih knjižnic tudi kažejo, da je revijo *Anthropophyteia* možno najti samo v Rimu, Padovi in Milanu.⁴⁹

Omenili smo že, da se vsaj delček Koštiálove korespondence, ki jo hrani Narodna univerzitetna knjižnica v Ljubljani, tiče raziskovanja furlanščine, deloma je hkrati celo napisana v furlanščini. Gre za 19⁵⁰ pisem oz. dopisnic, ki jih je Koštiálu pisal Achil Telin (it. Achille Tellini, 1866–1838), furlanski geolog, ki je postal jezikoslovec, potem ko mu je škandal zaradi prešuštva uničil bleščečo znanstveno kariero. Ukvarjal se je z esperantom, predvsem pa z rodno furlanščino, se posvečal skrbi za ohranitev furlanskega jezika in za njegovo morebitno uvedbo v šole, kar je bila takrat seveda utopija, danes pa je realno dejstvo, in zbiral vse dosegljivo folklorno gradivo. To pa je bila tudi tista skupna točka, na kateri sta se s Koštiálom našla. O tej korespondenci želim spregovoriti nekoliko podrobneje tudi z vsebinskega vidika, saj nekatera iz nje ugotovljiva dejstva mečejo zanimiv in redek žarek luči na Koštiálovo znanstveno delovanje in tudi na njegove odmeve v tujini.

Dopisovanje je začel Telin, ki je prvi pisal Koštiálu, in sicer v furlanščini, po lastnih besedah zato, da bi otežil delo cenzuri.⁵¹ Vse kaže, da so bili tudi Koštiálovi odgovori napisani v furlanščini, za nameček še zelo lepi, saj je Telin v pismu z dne 2. 1. 1936 naredil naslednji poklon Koštiálovi jezikovni kompetenci: »Vedno mi je v veselje, ker pišete furlansko boljše od kakega Furlana, predvsem pa narečje spodnje Furlanije ali celo Zorútovega,⁵² ne pa goriške furlanščine, ki je nekje vmes med furlanščino in italijanščino.«⁵³ Telinova pisma vsebujejo informacije o nabiranju folklorno-jezikoslovnega gradiva, ki sta si ga tudi izmenjevala. V pismu z dne

⁴⁹ Tudi Corgnalijevega dela *Il catalogo bibliografico generale friulano* začuda nimajo v mestni knjižnici v Vidmu (to je Corgnali dolga leta vodil), temveč le v Pordenonu, Mantovi, Bologni in v Cagliariju.

⁵⁰ Do pred kratkim še 18, saj so med urejanjem zapuščine eno od njegovih pisem pomotoma pripisali Corgnaliju, kar je zdaj popravljeno.

⁵¹ Pismo je datirano z 19. 10. 1935.

⁵² Pieri Zorùt (it. Pietro Zorutti, 1792–1867), furlanski romantik, ki kot pri nas njegov sodobnik France Prešeren velja za največjega furlanskega pesnika in začetnika furlanskega knjižnega jezika.

⁵³ »Mi complàs simpri che Lui al scrîv il furlan miôr di un furlan e specialmentri il dialet dal Friûl de Basse e magari chel di Zorùt e no il guriçán che al-e intermedis fra il furlán e il taliàn.« To pa tudi pomeni, da Koštiálu ni zadostovala furlanščina, ki se je je mimogrede naučil v Gorici, ko je tam učil, temveč jo je očitno sistematično nadgradil s branjem književnih del.

25. 10. 1935 poroča o nabiranju folklornega gradiva v Reziji in Beneški Sloveniji, 10. 11. in 7. 12. istega leta pa že napoveduje pošiljko, ki naj bi vsebovala njegovo knjigo *Tesaur de lenghe furlane*,⁵⁴ poleg nje pa še »slovensko narečno besedje s te strani Alp«, »kosmate šale« in »slovenske ljudske pesmi«. ⁵⁵ Sredi februarja (15. 2. 1936) poroča, da mu je gradivo poslal, in sicer v paketu, ki tehta kar pet kilogramov, vsebuje pa »vse znane vilote, vse slovenske pesmi s te strani Alp in 950 nadvse kosmatih furlanskih šal«. ⁵⁶ Tudi tega gradiva v Koštiálovi zapuščini, ki jo hrani NUK, ni; zanimivo bi bilo ugotoviti, kje je, če seveda ni že izgubljeno ali uničeno.

Če želimo ugotoviti, kako so gledali na Koštiálovo delo v tujini, si moramo nekoliko podrobneje ogledati še pismo, ki ga je Telin pisal Koštiálu neznanega dne v juliju 1937. ⁵⁷ Poroča mu, da je po približno 20 italijanskih knjižnicah poizvedoval, če imajo Koštiálova dela v nemščini o furlanski etimologiji in erotični ljudski poeziji, se pravi gradivo, ki je bilo objavljeno v reviji *Anthropophyteia*. Ker je dobil od povsod negativen odgovor, je pozval Koštiála, naj objavi te svoje zapise v monografiji, lahko tudi v povzetku, vendar po možnosti ne v furlanščini, raje v kakem drugem romanskem jeziku. Predlagal mu je, naj da delu kak »zanimiv splošen naslov«, ⁵⁸ saj bi se v tem primeru lahko razpečevalo in prodajalo po kanalih Furlanskega filološkega združenja. ⁵⁹ Po njegovem je velika škoda, ker je trenutno stanje stvari v Italiji tako, kot da Koštiálovi prispevki ne obstajajo. ⁶⁰ Telin se zaveda, da je središče zanimanja za furlanščino vendarle Italija oz. Furlanija, medtem ko je med Slovenci in Avstrijci interes za taka besedila zanemarljiv. Zato ugotavlja, da morda kopije teh objav sicer res obstajajo v kaki knjižnici v Ljubljani ali na Dunaju, vendar se upravičeno sprašuje: »[...] toda kdo jih bo bral?« ⁶¹

Če upoštevamo vsebino tega zadnjega Telinovega pisma in tudi obeh Corgnalijevih, moramo ugotoviti, da so se posamezni res dobro informirani ljubitelji furlanskega folklornega in jezikovnega gradiva zavedali pomena Koštiálovega dela in mu že takrat pripisovali velik pomen, zlasti na področju raziskovanja furlanskega jezika in folklore. Seveda pa se zastavlja vprašanje, zakaj se Koštiál na Telinovo pobudo ni odzval.

Nezanemarljivo količino furlanskega gradiva ponuja tudi Koštiálova zapuščina, ki vsebuje med drugim tudi še neobjavljene zapiske in izpiske. Predvsem je

⁵⁴ Največja obstoječa zbirka furlanskih vilot iz leta 1926.

⁵⁵ »Vocabui dialetài dal sloven cisalpin«, »barzaletis grassis« in »poesiis popolars slovenis«.

⁵⁶ V izvirniku: »[...] dutis lis vilotis cognossudis, ducj i cjánç slovens cisalpíns e lis 950 barzaletis furlanis ultragrossis.«

⁵⁷ Datum je nečitljiv.

⁵⁸ V izvirniku: »titul generál interesant«. S tem je najbrž mislil tak naslov, ki ne bi preveč izpostavljajl žgečkljive vsebine. Telin je celo že predlagal naslov *Studiis filologjichis e di poesie popolâr su la lenghe furlane* (= Filološke študije o furlanskem jeziku in ljudski poeziji).

⁵⁹ Furlansko filološko združenje (*Socjetât Filologiche Furlane*, it. *Società filologica friulana*) s sedežem v Vidmu.

⁶⁰ »Insumis al stât di cumò lís Sòs publicacions è come se no esistessin per l'Italia.«

⁶¹ V izvirniku: »[...] ma cui va a lei-lis?«

pomembna enota zapuščinskega gradiva, ki je arhivirana pod naslovom Furlansko-nemški besednjak. Obsega kar 620 lističev in na večini od njih je zapisanih po več besed. Obsežno gradivo kar kliče po pregledu in ovrednotenju. Ob tem najdemo še nekaj sto lističev z različnimi beležkami, predvsem gre za narečno besedje goriške furlanščine, narečje krajev Flumisel (it. Fiumicello, sln. Rečica) in Cormons (sln. Krmin), pa tudi za izpise besedja iz del različnih furlanskih piscev, zlasti iz pripovedk Dolfá Zorzuta,⁶² gradivo o slovenskih vplivih v furlanščini ter o furlanski književnosti in o krajevnih imenih, zlasti iz okolice Vidma.

2.6 Prispevek o več različnih romanskih jezikih

Ivan Koštiál je bil zaradi svojega poznavanja številnih jezikov usposobljen za zbiranje in obravnavo zelo raznorodnega leksikalnega gradiva. V enem od takih prispevkov⁶³ tako obravnava evfemistične izraze, ki jih pri preklinjanju oz. pridušanju uporabljajo govorci kar sedmih različnih jezikov, med katerimi najdemo tudi furlanščino, italijanščino in francoščino, in navaja primere, kot so furl. *diascul* (namesto *diául*) 'hudič', it. *dindio* (namesto *dio*) 'Bog' in franc. *diantre* (namesto *diable*) 'hudič'. Romanske oblike so v tem prispevku navedene brez jezikoslovnega komentarja.

3 Koštiálov prispevek k slovensko-romanskemu stičnemu jezikoslovju

Ivan Koštiál se je z izposojenkami začel ukvarjati kot jezikoslovec, ki načrtno preučuje tuje besedje v slovenščini, še bolj pa slovensko v tujih jezikih. Z besedjem neslovanskega izvora v slovenščini se je srečeval še na enem jezikoslovnem področju, to je pri svojem preučevanju slovenskih primkov, tako tistih, ki izhajajo iz osebnih, kot tudi tistih, ki izhajajo iz rastlinskih imen. Po drugi strani pa se je z besedjem tujega izvora srečeval kot folklorist in etnolog pri preučevanju kletvic in skatološkega besedja v različnih jezikih, saj se na tem pomenskem polju soočamo z delovanjem jezikovnega tabuja, ki zelo pogosto pripelje do pojavljanja evfemizmov, nalogo evfemizma pa v jeziku poleg metafore, metonimije in nekaterih drugih jezikovnih inovacij neredko opravljajo izposojenke.

Omenila sem že Koštiálov poljudni zapis o slovanskih vplivih na romunščino (prim. razdelek 2.1), zunaj romanske sfere je poleg tega še avtor enega nekoliko obsežnejšega prispevka o slovenskih leksikalnih vplivih v nemščini z naslovom Slovanski življi v nemškem besednem zakladu.⁶⁴ Najpomembnejši za romanistiko pa je njegov prispevek k preučevanju slovenskega vpliva v furlanščini.

⁶² Dolfo Zorzut (1894–1960), furlanski pisec in folklorist.

⁶³ Euphemistische Fluchworte, *Zeitschrift für österreichische Volkskunde* 13 (1907), 35–36 <<http://quod.lib.umich.edu/g/genpub/ACD0698.0013.001/47?rgn=full+text;view=image>> in <<http://quod.lib.umich.edu/g/genpub/ACD0698.0013.001/48?rgn=full+text;view=image>> (dostop 22. 1. 2013).

⁶⁴ *Izvestja II. državne gimnazije v Ljubljani*, 1901.

Avtorstvo prispevka *Slavisches im friaulischen Wortschatze*,⁶⁵ kjer je kot avtor sicer naveden Karel Štrekelj, a ga deloma pripisujejo tudi Koštiálu, je še danes problematično. Besedilo dopolnjuje podatke iz članka, ki ga je Štrekelj natanko dvajset let pred tem objavil v članku *Zur Kenntniss des slavischen Elemente im friaulischen Wortschatze* in je prav tako izšel v reviji *Archiv für slavische Philologie*.⁶⁶ Janko Šlebinger je v članku o Koštiálu v *Slovenskem biografskem leksikonu* zapisal, da je ta članek »prof. Štrekelj na K.-ovo prošnjo izpopolnil ter priobčil pod svojim imenom«, pri čemer se nedvomno opira na verodostojno dokumentacijo.⁶⁷ Po informacijah Draga Samca je to zapisal sam Koštiál kot pripombo v svojih bibliografskih zapiskih.⁶⁸ Vendar samo branje Štrekljevega prispevka česa takega nikakor ne potrjuje. Dejansko Štrekelj v začetnem delu spornega članka pravi v nemščini tole: »Nekdanji učenec, profesor na učiteljsišču v Kopru J. Koštiál je bil tako prijazen – za to se mu iskreno zahvaljujem –, da me je opozoril na [podčrtala AŠ] že leta 1848 objavljeni prispevek Giuseppa Dominica della Bone v ‚Calendario per l’anno 1849, pubblicato dalla società agraria di Gorizia [...]‘, ki je objavljen na straneh 65–78 pod naslovom ‚Brevi cenni sul dialetto friulano e sulle affinità che ha questo dialetto con altre lingue e dialetti‘.«⁶⁹ V nadaljevanju govori Štrekelj o tem besedilu, kot da ga je sam prebral in preučil,⁷⁰ in Koštiála ne omenja več niti kot morebitnega izpisovalca, prepisovalca ali pošiljatelja omenjenega besedila, kaj šele kot soavtorja prispevka. Po eni strani bi bilo nenavadno, da bi Koštiál, ki je Štreklja globoko cenil, poleg tega pa je bil po vseh razpoložljivih pričevanjih še velik poštenjak, zapisal kaj takega, če ne bi bilo res. Za njegovo vsaj delno avtorstvo bi govorila presenetljivost dejstva, da bi se Štrekelj lotil furlanščine kar dvajset let pozneje, kot je bil objavljen njegov zadnji prispevek o tem jeziku, medtem ko je v vmesnem času pisal o čisto drugih stvareh. Argument v prid temu, da je članek res napisal Štrekelj, pa je, da se uglednemu profesorju in avtorju številnih objav res ni bilo treba kititi s tujim perjem in da bi prav gotovo omenil, da je članek v večjem delu izpod peresa nekoga drugega oz. da je nastal v soavtorstvu – razen seveda, če ga je Koštiál izrecno prosil, naj to prikrije. Morda je šlo res za Koštiálovo željo po objavi pod Štrekljevim imenom, da ne bi bil zapis, ki dopolnjuje Štrekljev članek o

⁶⁵ *Archiv für slavische Philologie* 31 (1910), 203–209.

⁶⁶ *Archiv für slavische Philologie* 12 (1890), 474–482.

⁶⁷ Janko Šlebinger, Koštiál Ivan, *Slovenski biografski leksikon 1: Abraham–Lužar*, ur. Izidor Cankar – Franc Ksaver Lukman, Ljubljana: Zadružna gospodarska banka, 1925–1932, 536–537 (<http://nl.ijs.si/fedora/get/sbl:1221/VIEW/>) (dostop 12. 12. 2012).

⁶⁸ Samec 2012.

⁶⁹ »Mein ehemaliger Schüler, Professor an der Lehrebildungsanstalt in Capodistria J. Koštiál, hatte die Liebenswürdigkeit – wofür ich ihm mein herzlichen Dank abstatte –, mich auf einen schon im J. 1848 veröffentlichten Ansatz des Giuseppe Domenico della Bona im ‚Calendario per l’anno 1849, pubblicato dalla società agraria di Gorizia [...]‘ aufmerksam zu machen, der auf S. 65–78 unter dem Titel ‚Brevi cenni sul dialetto friulano e sulle affinità che ha questo dialetto con altre lingue e dialetti‘, veröffentlicht ist.«

⁷⁰ Pravi namreč dobesedno: »Že po bežnem pregledu tega [besedila – AŠ] je mogoče jasno ugotoviti, da ...« (»Eine flüchtige Durchsicht derselben läßt schon klar erkennen, daß ...«). Prim. Štrekelj 1910: 203.

slovenskih leksikalnih vplivih v furlanščini iz leta 1890,⁷¹ razumljen kot kritika ali iskanje spodrseljavev v delu spoštovanega profesorja. Kaj od tega je res in kakšen je bil dejanski dogovor med jezikoslovcema, morda ne bomo nikoli izvedeli, razen če ni o tem kakih podatkov v Štrekljevi zapuščini, torej če so se v njej ohranila Koštiálova ali kaka druga pisma z informacijo o tem. V Koštiálovi zapuščini, kolikor je trenutno hrani NUK, Štrekljevih pisem namreč ni, Štrekljeve zapuščine pa doslej še nisem imela priložnosti pregledati.

S področja romansko-slovanskih jezikovnih stikov je tako najpomembnejši članek *Slovenische Lehnwörter im Friaulischen und syntaktische Slavismen* bei den Görzer Friaulern,⁷² ki je v celoti in zanesljivo Koštiálov. V njem k besednemu gradivu, ki sta ga do tistega časa zbrala bodisi Štrekelj bodisi on sam, dodaja še 79 furlanskih slovenizmov, ki jih razvršča v 11 pomenskih skupin glede na pomen in besedno vrsto, ki ji pripadajo. Najštevilnejši sta skupini izposojenih živalskih in rastlinskih imen (prvih je 15, drugih pa 14), med drugimi npr. *gubílsa*, *kubílsa* 'kobilica' in *ješ* 'jež' ali *bázga* in *lipa* za bezeg in lipo. Navaja pa tudi 13 oblikoskladenjskih značilnosti, ki so posledica slovenskega vpliva, med njimi npr. rabo sestavljenega preteklika namesto imperfekta ali opuščanje rabe določnega člena, kjer bi sicer v furlanščini moral stati. Ravno zaradi tega mu Mitja Skubic v svojem delu o slovenskih vplivih na obsoško furlanščino priznava »pionirsko vlogo v tehtanju skladdenjskega vpliva slovenskih zahodnih govorov na obsoško furlanščino« (Skubic 2006: 38)

Naj še omenim, da se je z besedjem, ki je nastalo kot posledica jezikovnih stikov, torej z izposojenkami, Koštiál seveda srečeval tudi pri svojih etimoloških raziskavah. O teh je imel France Bezljaj precej pozitivno mnenje, čeprav Koštiálovi etimološki predlogi niso bili vedno sprejeti in zato slovenska etimologija danes pri teh besedah zagovarja drugačne rešitve.⁷³ V prispevku *Etimološko raziskovanje slovenske leksike* (Bezljaj 1961/62), v katerem se je pritoževal nad slabo zastopano slovenske etimološke literature v etimoloških slovarjih slovanskih jezikov, je Bezljaj med drugim zapisal: »Nobeden [od slovanskih etimologov – AŠ] pa ne upošteva slovenske domače etimološke literature iz razdobja med obema vojnoma v tolikšni meri, kakor bi si zaslužila. Domovinsko pravico v etimoloških slovarjih si je od Slovencev pridobil samo Štrekelj. Naša prva univerzitetna generacija z Ramovšem, Kelemino, Oštirjem, Šturmom, Nahtigalom in Koštiáalom je opravila veliko delo, vendar citirajo njihova mnenja samo izjemoma. Ne bom trdil, da so njihove etimologije vedno najboljše, toda to je bil razborit rod, poln idej in resnih

⁷¹ Gl. op. 66.

⁷² *Archiv für slavische Philologie* 34 (1913), 292–298.

⁷³ Tako je bilo npr. zavrnjeno njegovo izvajanje *punca* iz nem. *Punze(n)*, *Bunze(n)* »pečat, žensko spolovilo, dekle« v članku *Etimološke bilješke*, *Južnoslovenski filolog* 2 (1921), 308–310, in tudi njegova domnevno germanska etimologija za sln. *hlače* v članku *Kleine Beiträge zur slavischen Wortkunde*, *Archiv für slavische Philologie*, 37 (1920), 394–404, se ni uveljavila. Prvo je zavrnil Ramovš v naslednji številki iste revije, drugo pa poleg Ramovša še Šturm v *Časopisu za slovenski jezik, književnost in zgodovino* 2 (1927). Obe besedi danes obravnavamo kot neposredno prevzeta starejša romanizma (ESSJ 3: 136; 1: 195; enako SES).

prizadevanj.« (Bezljaj 1961/62: 197) Ti ljudje so torej začeli razmišljati o določenih jezikoslovnih problemih in so k temu spodbudili svoje naslednike. Če so njihove jezikoslovne raziskave danes že presežene, ni nič nenavadnega, saj so v veliki meri presežene in nadgrajene tudi jezikoslovne raziskave njihovih evropskih sodobnikov, pa zato še niso popolnoma pozabljeni.

4 Pozabljeni Koštiál – zakaj?

Naj na koncu izkoristim priložnost za razmislek, kaj je pripeljalo do tega, da je Koštiál kljub svoji neverjetni vsestranskosti in ogromnemu znanju s številnih področij ter kljub mnogim objavam tudi v zelo uglednih znanstvenih revijah svojega časa pri nas nekako spregledan. Po eni strani je verjetno prva težava ravno v tem: večina njegovih prispevkov obravnava tematiko, ki je po eni strani raznorodna, po drugi pa obrobna, nekako na meji med jezikoslovjem in etnologijo, zato ga nobena od obeh ved ni vzela čisto za svojega. Poleg tega se je ukvarjal s tako številnimi jeziki, da ena sama oseba, ki skuša ovrednotiti njegovo delo, vsemu temu že težko sledi. Na področju romanskega jezikoslovja pa je po drugi strani največ prispevkov namenil furlanščini, manjšemu romanskemu jeziku, za katerega se že praviloma zanima manj raziskovalcev. Druga težava je prav gotovo tudi v snovi, ki je Koštiála najbolj zanimala, to so besedje in ljudski običaji različnih narodov, ki so povezani z erotiko in spolnostjo. Take vsebine so bile v Koštiálovem času absolutna tabu tema tako v jezikoslovju kot tudi v etnologiji in deloma je tako še danes, čeprav se na prvi pogled ne bi zdelo. Vprašati bi se veljalo, če niso bile Koštiálove objave s tega področja eden od tistih dejavnikov, zaradi katerih nekako kar ni in ni prišlo do tega, da bi postal univerzitetni profesor, kakor bi človek glede na njegovo vseobsežno znanje pričakoval. Seveda pa bi bilo treba pri takem razmišljanju upoštevati tudi nekatera druga dejstva, ki so zelo negativno vplivala na Koštiálovo življenjsko pot. Mednje velja gotovo šteti smrt njegove žene, zaradi česar se je moral prebijati skozi življenje sam s kopico otrok, in še nekaj, kar morda v dosedanjih zapisih o njem ni bilo dovolj poudarjeno, to je izginotje njegove knjižnice v Gorici med prvo svetovno vojno – strahoten udarec, od katerega si še dolga leta ni opomogel.⁷⁴ Tretji dejavnik pa bi lahko bile nekatere Koštiálove značajske lastnosti, ki so se nam nekoliko razkrile tudi na več mestih v tem prispevku: skromnost in neambicioznost v kombinaciji s poštenostjo in odkritostjo gotovo ne predstavljata zmagovalne kombinacije v kariernem boju, pa tudi če je človekovo znanje še tako bogato.

⁷⁴ Kot sem lahko ugotovila iz njegove korespondence, si je še dolga leta, celo desetletja zatem zaman prizadeval, da bi kako izvedel, kje so končale te knjige, in da bi jih vsaj nekaj dobil nazaj. Ohranjeno je pismo z informacijo, da je knjige brez potrdila zaplenila ali po domače rečeno ukradla italijanska vojska. Zato je Koštiál še v tridesetih letih prejšnjega stoletja prosil razne ljudi, naj zanj poizvejo, če so te knjige morda končale v kaki javni knjižnici. Kot je razvidno iz obeh zgoraj omenjenih pisem, je bil med njimi tudi Corgnali. Seveda pa je bilo vse poizvedovanje žal zaman.

Literatura

- Bezljaj 1961/62 = France Bezljaj, Etimološko raziskovanje slovenske leksike, *Jezik in slovstvo* 7 (1961/62), št. 7, 193–199. (Ponatis v: France Bezljaj, *Zbrani jezikoslovni spisi* I, ur. Metka Furlan, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2003 (Linguistica et philologica), 242–253.)
- Bezljaj 1976–2005 = ESSJ = France Bezljaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika* 1–5, Ljubljana: Mladinska knjiga – ZRC SAZU, 1976–2005.
- DESF → Pellegrini – Cortelazzo – Zamboni 1984–
- ESSJ → Bezljaj 1974–2005
- Glavan – Kocijančič 1987 = Mihael Glavan – Gorazd Kocijančič (ur.), *Katalog rokopisov Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani: Ms 1/79 – Ms 30/85*, Ljubljana: Narodna univerzitetna knjižnica, 1987.⁷⁵
- Höflechner 2006 = Walter Höflechner, Filozofska fakulteta Karla in Franca v času Gregorja Kreka, *Traditiones*, 35 (2006), št. 2, 75–82.
- Kropej 2001 = Monika Kropej, *Karel Štrekelj: iz vrelcev besedne ustvarjalnosti*, Ljubljana: ZRC SAZU, 2001.
- Matičetov 1991 = Milko Matičetov, Ivan Koštiál e Raffaele Corso: dalla storia dei contatti folkloristici italo-sloveni, *Etnostoria: quadrimestrale del Centro internazionale di etnostoria* (Palermo), 6.
- Meyer-Lübke 1935 = REW = Wilhelm Meyer-Lübke, *Romanisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung, ³1935.
- Miladinović Zalaznik – Samide 2010 = Mira Miladinović Zalaznik – Irena Samide (ur.), *»Zur Linde hier, sich dort zur Eiche wende«: 90 Jahre Germanistik an der Universität Ljubljana*, Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2010.
- Molière 1935 = Molière, *Jurij Tepček ali osramočeni zakonski mož*, poslovenil Ivan Koštiál, Novo mesto: samozaložba, 1935.
- Molière 1956 = Molière, *Dela: Ljubezen – zdravnik, Ljudomrznik, Zdravnik po sili, Amfitrion, George Dandin, Skopuh*, Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1956 (²1973).
- Pellegrini – Cortelazzo – Zamboni 1984– = DESF = Giovan Battista Pellegrini–Manlio Cortelazzo – Alberto Zamboni, *Dizionario etimologico storico friulano* I: *A–Ca*, II: *Ce–Ezzitâ*, Udine: Casamassima, 1984–.
- Randolph 1992 = Vance Randolph, *Blow the candle out: »Unprintable« Ozark Folksongs and Folklore 2: Folk Rhymes and other Lore*, Fayetteville: University of Arkansas Press, 1992 (http://books.google.si/books?id=S93LdPw2KPOC&printsec=frontcover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false) (dostop 28. 12. 2012).
- REW → Meyer-Lübke 1935
- Richter 1928 = Elise Richter, Hugo Schuchardt (1842–1927), *Archiv für das Studium der neueren Sprachen und Literaturen*, 1928 (http://schuchardt.uni-graz.at/files/wuerdigungen-und-nachrufe/richter_gesamt.pdf) (dostop 28. 12. 2012).

⁷⁵ Ms. 21/85.

- Rožman 2010 = Irena Rožman: (Ne)znani jezikoslovec in folklorist prof. Ivan Koštiál (1877–1949): spominski posvet ob 60. obletnici smrti, *Traditiones* 39 (2010), št. 2, 167–174.
- Samec 2012 = Drago Samec, Ivan Koštiál: bibliografija 1901–2011, *Jezikoslovni zapiski* 18 (2012), št. 2, 95–121.
- Sebeok 1966 = Thomas A. Sebeok, *Portraits of Linguists: A Biographical Source Book for the History of Western Linguistics 1746–1963 I: from Sir William Jones to Karl Brugmann*, Bloomington – London: Indiana University Press, 1966, 504–511.
- Schuchardt 1884 = Hugo Schuchardt, *Slawo-deutsches und Slawo-italienisches: dem Herrn Franz von Miklosich zum 20. November 1883*, Graz: Leuschner & Lubensky, 1884 (<http://schuchardt.uni-graz.at/werk/schriften/jahr/1884>) (dostop 13. 12. 2012).
- SES → Snoj 1997
- Skubic 2006 = Mitja Skubic, *Slovenske jezikovne prvine v obsoški furlanščini*, Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, 2006 (Razprave Filozofske fakultete).
- Skubic 2010 = Mitja Skubic, *Romanistika na Slovenskem*, Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2010.
- Smolej 2008 = Tone Smolej, »Francoz in jaz – enak ukus«: Kržišnikov prevod Nodierovega *Jeana Sbogarja*, v: *Iz francoskega poslovenjeno: prispevki za zgodovino slovenskega literarnega prevoda*, Ljubljana: ZRC SAZU, 2008, 59–67.
- Snoj 1997 = SES = Marko Snoj, *Slovenski etimološki slovar*, Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997.
- Stanonik 2006 = Marija Stanonik, Folkloristični portret Gregorja Kreka, *Traditiones* 35 (2006), št. 2, 154–192.
- Štrekelj 1910 = Karel Štrekelj, Slavisches im friaulischen Wortschatze, *Archiv für slavische Philologie* 31 (1910), 203–209.
- Šturm 1928 = Fran Šturm, Vulg.-lat. *fruga*, *Zeitschrift für romanische Philologie* 48 (1928), 114–119.
- Wolf 1993 = Michaela Wolf, *Hugo Schuchardt Nachlaß: Schlüssel zum Nachlaß des Linguisten und Romanisten Hugo Schuchardt (1842–1927)*, Graz: Leykam, 1993.

Spletne strani

- Cui fo Achille Tellini? (<http://www.istitutoachilletellini.org/l-istitut/cui-isal-achille-tellini/>) (dostop 19. 12. 2012).
- Dizionario bio-bibliografico dei bibliotecari italiani del XX secolo: Corgnali, Giovan Battista (<http://www.aib.it/aib/editoria/dbbi20/corgnali.htm>) (dostop 9. 12. 2012).
- Dizionario biografico friulano: Tellini / Telin, Achille (http://www.friul.net/dizionario_biografico/index.php?id=3785&x=1) (dostop 9. 12. 2012).
- Narodna in univerzitetna knjižnica. Katalogi rokopisne zbirke. Katalog rokopisov (različica doc). Mss 1660: Koštiál Ivan (<http://www.nuk.uni-lj.si/nuk2.asp?id=214921206>) (dostop 9. 12. 2012).

Ivan Koštiál – a forgotten Slovene Romance linguist

Summary

Ivan Koštiál's research covers various fields. His linguistic studies alone encompass a broad range of languages, which makes his work stand out as a rare phenomenon in Slovenian linguistics. This article presents his investigations in Romance languages, which he pursued throughout his entire career. Unfortunately, these studies, even though regularly conducted, were not systematic and therefore have not received adequate acknowledgement in Romance linguistics in Slovenia. The first reason for this is that he did not study the Romance languages for their own sake because these studies were often conducted within a broader framework of extended research in other fields, such as studies in Slovenian folklore, the folklore of the Romance peoples, and Slovenian onomastics. In addition, part of Koštiál's research was limited to collecting linguistic material that was never analyzed or published, and is now kept together with the rest of the papers from his estate in the National and University Library in Ljubljana. Finally, the article devotes some attention to Koštiál's research on Slovenian-Romance language contact.